

AVATUD ELEKTRITURUL PAKUB OMA ABI TAXERNET

AIVAR MÖLL

Ektaco AS

JÄRJEST LÄHEMALE jõuab päev, mil Eestis avaneb elektriturg. Kui poliitikud oma kemplemisega õnnelikult lõpule jõuavad, juhtub see 1. aprillil. Esimeses järjekorras puudutab elektriturgu suuri tarbijaid, kes ostavad ühest liitumispunktist rohkem kui 2 GWh elektrienergiat aastas – hinnanguliselt 35 % Eestis müüdavast energiakogusest. Ülejäänud 65 % elektrist müüakse endiselt konkurentsiameti kooskõlastatud fikseeritud hinnaga. Alates 2013. aastast peaks Eestis aga kogu elekter müüdma vabaturuhinnaga. Jutt on ainult elektrihinnast, lisaks tulevad võrgutasud, mis jäävad ikka fikseerituks ja vastavaks kohaliku võrguettevõtte (nt Jaotusvõrk, Fortum Elekter) hinnakirjale. Võrguettevõtet tarbija valida ei saa.

Elektrienergia hinda hakkab kujundama elektribörs *NordPool*, mis jaguneb Soome, Rootsi, Taani, Norra ja Saksamaa hinnapiirkondadeks. Eestis käivitab *NordPool* kaabli *Estlink* abil Helsingi hinnapiirkonnaga ühendatud hinnapiirkonna *Estlink*. Meil hakkab seetõttu elektrienergia hind oluliselt sõltuma selle hinnast Soomes ja muudes Põhjamaades. Hinda mõjutavad suuresti ka Venemaa ja Balti riikide tootjad, kellele avaneb võimalus elektrit müüa elektribörsi vahendusel.

On raske ennustada, mis suunas mõjutab turu avanemine elektri keskmist hinda. Hinnad Eestis ja meie naaberladel praegu kuigi palju ei erine. Kuid üks on üpriski kindel: nagu muidki börsse, iseloomustab ka elektribörsi hinna suur kõikumine, mis võib toimuda äkki ja olla hirmutavalt suur. Normaalsest külmem ilm, suure jõujaama remont või avarii – kõik need tegurid võivad normaalset hinda mitmekordseks muuta.

Üldjuhul ei hakka väiksemad ettevõtted elektribörsil *NordPool* kauplemas otse, vaid saavad vabaturul sõlmida elektrit tootvate firmadega ostu- ja müügilepinguid. Enamik ettevõttest

eelistab kindlustunnet tagavaid fikseeritud hindadega lepinguid. Ometi peab endale aru andma, et fikseeritud hinnaga elekter ei saa üldjuhul olla börsi keskmisest odavam, sest keegi peab kinni maksma ka börsiriski. Eesti Energia on alustanud müügitööd, et sõlmida lepingud võimalikult suure osaga potentsiaalsetest vabaturuklientidest. Paljudel juhtudel võib Eesti Energia pakutav leping meie ettevõtetele parimaks osutuda, ent pole sugugi üleliigne tutvuda ka muude firmade hindade ja tingimustega. Eestis on üks selline börsi ja ettevõtteid vahendav firma *Baltic Power Partners*.

Optimaalse ostu- ja müügilepingu sõlmimiseks elektrit tootva firmaga on vaja detailideni tunda oma ettevõtte elektritarbimist. Parima hinna võib saada täpselt tellitud kogusele. Nii üle- kui ka alatarbimine suurendab energia keskmist hinda. Peale ööpäevase hinnamuutuse tuleb arvestada ka elektrihinna sesoonset kõikumist. Börsil on elekter üldjuhul kõige kallim külmal talvekuudel ning odavam kevadise suurvee ajal. Paindliku tehnoloogia ja äriskeemi puhul võib kulud kokku hoida, kui energiama hukas tootmistegevus viia võimalikult odava elektrihinnaga perioodidele.

Üks vajalik samm ettevõtte elektritarbimise optimeerimiseks on elektrikulu mõõtmine kauglugemissüsteemi abil, täpsete tarbimisandmete kogumine andmebaasi ning nende analüüsimine. Selliseid elektriarvestussüsteeme *Taxernet* (<http://www.ektaco.ee/taxernet/taxernet/index.htm>) toodab Eestis ettevõtte **Ektaco**. Enamasti ei piisa sellest, et võrguettevõtte mõõdab elektrit liitumispunktis, mõõta on vaja ka kõigis olulistest tootmisetappides. Suuremad seadmed tuleks varustada eraldi arvestitega ning kõik arvestid liita ettevõtte ühtsesse elektrienergia arvestussüsteemi. See süsteem peaks võimaldama koguda ka tunniandmeid, sest nendega opereerib elektribörs. Kui lisada olemas-

olevatele või paigaldatavatele arvestitele *Takseri* andmeterminalid, saab koguda ja arhiveerida analüüsimiseks vajalikud andmed *MSSQL*-il põhinevasse andmebaasi. Elektrienergia arvestussüsteemi abil on ettevõttel elektritarbimist lihtne optimeerida. Peale selle saab koostada energiabilansi, mis võimaldab leida ja vähendada kadusid ning fikseerida kõik elektrikatkestused. *Taxerneti* tarkvara võimaldab ettevõtetes toimivaid infosüsteeme omavahel ühendada ning on pidevalt arenedes tõestanud oma võimekust abistama juhte oluliste otsuste tegemisel.

Taxerneti elektriarvestussüsteem võimaldab:

- koguda eri arvestite näite kuu, päeva ja tunnise intervalliga;
- arvestada elektritarbimist arvete esitamiseks;
- koostada bilansse elektrikao allikate avastamiseks;
- näidata tarbimist, võimsust ja elektrikadu tabelite ja graafikutena;
- teha elektrienergia kahetariifset arvestust;
- fikseerida elektrikatkestusi;
- pidada klientide andmebaasi;
- liita elektriarvestussüsteemi ka vee-, sooja- ja gaasiarvestid.

Taxerneti elektriarvestussüsteeme Eestis tootev Ektaco AS (asutatud 1989, vt www.ektaco.ee) on ainulaadne ettevõtte, kelle meeskonnal on energeetika-, automaatika- ja IT-valdkonnas aastatepikkune kogemus. Süsteemide integraatorina on meid tunnustanud pikaajalised koostööpartnerid ja võtmekliendid. I.A.M.

Avatud elektriturul on Taxernet kindel abimees.

Lisateave: aivar@ektaco.ee
www.ektaco.ee

